

РІШЕННЯ щодо присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Поліського національного університету Міністерства освіти та науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» Тетяні Сергіївні Буднік на підставі прилюдного захисту дисертації «Морфологія селезінки та гардерової залози курей у поствакцинальний період» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

«14» грудня 2023 року

Буднік Тетяна Сергіївна, 1995 року народження, громадянка України, має повну вищу освіту: закінчила у 2019 році Житомирський національний агроекологічний університет за спеціальністю «Ветеринарна медицина».

Працює завідувачем в Навчально–науковій–клініко–діагностичній лабораторії Поліського національного університету, м. Житомир з березня 2019 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у Поліському національному університеті Міністерства освіти та науки України, м. Житомир.

Науковий керівник – доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри внутрішньої патології, акушерства, хірургії і фізіології факультету ветеринарної медицини Поліського національного університету Гуральська Світлана Василівна.

Здобувачка має 18 наукових праць, з них 6 наукових публікацій (статей), з яких: 1 стаття – у науковому фаховому виданні України, включеного до міжнародних наукометричних баз (список «А» – Scopus); 5 статей – у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз (список «Б») а саме:

Стаття в фаховому науковому виданні у науково-метричній базі (Scopus)

1. **Budnik T.,** Huralska S., Pinsky O., Hryshchuk H., Honcharenko V. Histoarchitectonics of the Harderian gland of chickens in the post-vaccination period. *Scientific Horizons*. 2022. Vol. 25, № 12. P. 32–40. doi: 10.48077/scihor.25(12).2022.32-40. (Здобувачка провела дослідження, аналіз та інтерпретацію отриманих даних, підготувала матеріали до друку; 0,7/0,14 д.а).

Статті у фахових наукових виданнях України

2. Гуральська С. В., Буднік Т. С. Морфологія селезінки курей та її зміни за вакцинації. *Науковий вісник ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького. Сер. Vet. науки.* 2021. Т. 23, № 103. С. 3–9. doi: 10.32718/nvlvet10301 (Здобувачка здійснила підбір наукової літератури, підготувала матеріали до друку; 0,8/0,40 д.а).
3. Гуральська С. В., Буднік Т. С. Морфофункціональні зміни гардерової залози за вакцинації. *Науковий вісник ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького. Сер. Vet. науки.* 2021. Т. 23, № 104. С. 141–147. doi: 10.32718/nvlvet10423. (Здобувачка здійснила підбір наукової літератури, підготувала матеріали до друку; 0,8/0,40 д.а).
4. Буднік Т. С., Гуральська С. В. Вплив вакцинації на живу масу курей і абсолютну масу селезінки та гардерової залози. *Науковий вісник ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького. Сер. Vet. науки.* 2022. Т. 24, № 107. С. 77–81. doi: 10.32718/nvlvet10713. (Здобувачка провела дослідження, аналіз та інтерпретацію отриманих даних, підготувала матеріали до друку; 0,42/0,21 д.а).
5. Budnik T. S., Gural'ska S.V. Cyto- and histoarchitectonics of the chicken spleen in the post-vaccination period. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences.* 2022. Vol. 5, № 3. P. 13–17. doi: 10.32718/ujvas5-3.03. (Здобувачка провела дослідження, аналіз та інтерпретацію отриманих даних, підготувала матеріали до друку; 0,54/0,27 д.а).
6. Budnik T. S., Gural'ska S. V. Biochemical screening of Hisex brown cross chickens after multiplate vaccinations. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences.* 2023. Vol. 6, № 2. P. 56–60. doi: 10.32718/ujvas6-2.09. (Здобувачка провела дослідження, аналіз та інтерпретацію отриманих даних, підготувала матеріали до друку; 0,5/0,25 д.а).

Методичні рекомендації:

7. Буднік Т. С., Гуральська С. В. Вакцинопрофілактика курей : наук.-метод. рекомендації. Житомир : Поліський нац. університет, 2023. 22 с. (Здобувачка брала участь у проведенні експериментальних досліджень і написанні рекомендацій; 0,68/0,34 д.а).

Також опубліковано 11 тез у матеріалах конференцій; 1 авторське право та 1 науково-методичні рекомендації.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1) **Заїка Світлана Сергіївна** – кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри нормальної і патологічної морфології, гігієни та експертизи Поліського національного університету; **(рецензент)**.

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

- дисертантка в переліку умовних позначень, символів подає АсАТ, АлАТ, які можна було не подавати, так як вони не відносяться до маловідомих та нових символів;

- в розділі 2.2. «Методи дослідження» та в підписах до рисунків не вказаний вид гематоксиліну;

- рис. 3.4.1 (стор. 92) «Анатомічне розташування селезінки курей кросу Хайсекс Браун» є в розділі дисертації і аналогічний рисунок винесений в додатки. Питання до здобувачки: з якою метою?

- на рис. 3.4.6. (стор. 97) «Мікроскопічна будова селезінки вакцинованої курки 50-добового віку» не зроблені позначення про суттєві зміни під капсулою органу – геморагії. Як Ви можете пояснити, чому екстравазат під капсулою селезінки спостерігається саме у птиці даного віку, адже у старших за віком птахів аналогічної зміни не спостерігається?

- деякі рисунки не містять охарактеризовані по тексту дані. Так, наприклад, рис. 3.5.1. (стор. 101) дисертанткою застосований метод Ван-Гізона, який призначений для вивчення структури сполучної тканини, а саме колагенових та еластичних волокон, які на рисунку не позначені;

- в розділі «Висновки» порушена нумерація, є два висновки під одним номером 3;

- по тексту виявлені орфографічні та стилістичні помилки.

2) Хоменко Зоряна Володимирівна – кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри нормальної і патологічної морфології, гігієни та експертизи Поліського національного університету (**рецензент**).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

- на стор 4 в розділі «Анотація» дисертантка вказує, що «Не суттєві зміни показнику ШОЕ були на першу добу життя у дослідній та контрольній групах птиці, на 120 добу показник був найвищим та становив $7,67 \pm 0,56$ мм/год ($P < 0,001$) в дослідній групі, що свідчить про підвищення концентрації білкових компонентів плазми крові з віком. (За рахунок яких саме білкових компонентів підвищується ШОЕ).

- на стор 51 в розділі «Огляд літератури» передостанній абзац в реченні: «З віком, у птиці відбувається становлення гепатобіліарної, при цьому, показник загального білірубіну збільшується майже більше ніж на 60 % до 100-тої доби життя [93]. (Помилка* пропущене слово «системи»!).

- на стор 62 в розділі 2.2. «Методи дослідження» Не до кінця описана методика виготовлення гістопрепаратів на виявлення CD маркерів. (Опишіть склад заключного середовища, яке Ви використовували для виявлення CD маркерів).

- на стор 65 в підрозділі «3.1. Профілактичні щеплення ремонтного молодняку курей (аналіз та результати)» в реченні: «Мінімальні інтервали між профілактичними щепленнями та часті ревакцинації можуть призвести до розвитку хвороб імунних комплексів у багаторазово імунізованих птахів» (До хвороб імунних комплексів звучить некоректно, можливо автор мала на увазі: «До хвороб імунної системи?»).

- на стор 81 в підрозділі «3.2. Морфологічні та біохімічні зміни крові курей за моно- та полівалентної імунізації» в останньому абзаці: «Для оцінки стану підшлункової залози птиці використовувалася активність ферменту альфа-амілази. Варто відмітити, що спостерігалось значне підвищення активності альфа-амілази дослідної групи птиці на 75-ту, 100-ту та 120-ту добу». (Чому саме відбувається підвищення рівня ферменту?).

- на стор 97, 98, 99, та 138 в підрозділі «3.4. Гістоморфологія селезінки курей в поствакцинальний період» виявлена одна і та ж помилка замість лімфатичних вузликів, авторка пише «вузлів».

- в розділі «Висновки» відмічено два висновки під одним номером.

- в тексті дисертаційної роботи виявлені граматичні, пунктуаційні та стилістичні помилки.

3) Дишлок Надія Володимирівна – доктор ветеринарних наук, професор, професор кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин ім. акад. В.Г. Касьяненка Національного університету біоресурсів і природокористування України (**офіційний опонент**).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

- розділ 3 «Результати досліджень» має містити власні дослідження. Тому не зовсім зрозуміло, чому цей розділ починається з підрозділу 3.1. Профілактичні щеплення ремонтного молодняку курей, у якому описані схеми специфічної профілактики інфекційних захворювань на птахофабриці ТОВ «Зелений вал» Бердичівського району Житомирської області.
- у Розділі 2 «Матеріал та методи виконання роботи» і в підписах під рисунками не вказано яким саме гематоксиліном фарбували гістопрепарати, тоді як за імуногістохімічними дослідженнями відмічено, що гістозрізи дофарбовували гематоксиліном Майєра.
- під час опису гістологічної будови селезінки не вказано, якою тканиною утворена сполучнотканинна строма (капсула і трабекули) (С. 93).
- старий термін «міюцити» (С. 93) слід було б замінити на більш сучасний «гладкі м'язові клітини».
- у дисертаційній роботі трапляються окремі граматичні помилки, так на С.18, С. 95-98 зазначено «лімфоїдні вузли», замість «лімфоїдні вузлики».
- вираз «Вузликуваті фрагменти» С. 107 на мою думку, є не дуже вдалим.

- висновок 1 не розкриває результати проведених досліджень. У ньому відмічені вікові групи курей, які вакцинувалися на птахофабриці проти інфекційних захворювань.
- не доцільно використовувати в огляді наукової літератури навчальні підручники та посібники (джерела 12, 33, 37 та інші).
- на основі теоретичних обґрунтувань та проведених Вами узагальнень прошу дати відповідь на такі запитання:
- надайте пояснення, за рахунок чого відбувається тенденція до підвищення показнику маси тіла вакцинованих курей, на відміну від невакцинованих?
- чи наявна центральна артерія у лімфоїдних вузликах селезінки курей та зони (периартеріальна, світлий центр, мантийна і маргінальна) подібно до таких ссавців?
- з якою метою проводили імуногістохімічні дослідження і що дало визначення поверхневих маркерів CD4 + , CD8 + , CD19+?

4) Лещова Марина Олексіївна – кандидат ветеринарних наук, доцент, завідувач кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету (**офіційний опонент**).

Роботу оцінено позитивно, серед зауважень та дискусійних положень зазначено:

1. У чому саме полягала комплексність застосованих Вами методик дослідження?
2. Чому для визначення стану імунної системи птиці за вакцинації Ви обрали селезінку і гардерову залозу, адже відомо, що активно реагують й інші органи цієї системи, зокрема клоакальна сумка, тимус, дивертикул Меккеля, і інші?
3. На тлі вакцинації у птиці на 100 добу досліджень Ви виявили підвищення рівня ліпопротеїнів і триацилгліцеролів, порівняно з інтактними тваринами. На що це вказує?
4. Згідно Ваших досліджень абсолютна маса гардерової залози курей збільшувалася до 50-ї доби в обох групах, а потім відмічено поступове зменшення цього показника. Поясніть з якими чинниками це пов'язано?
5. Селезінка курей мала найвищі показники відносної маси у 120-добової і добової птиці. Як Ви вважаєте чим це можна пояснити?
6. Як саме вакцинація вплинула на кількість і розміщення лімфоїдної тканини в гардерівій залозі?
7. У таблиці 3.5.2 подані результати визначення товщини лімфоїдних утворень гардерової залози у курей у віковому аспекті. Що Ви мали на увазі під цим терміном? Як саме Ви визначали цей показник?
8. Поясніть що таке імунорегуляторний індекс? Як його визначають? Що показує його підвищення і зниження?

9. В тексті дисертації зустрічаються терміни: «лімфоїдна тканина», «лімфатична тканина» (стор. 52) і «іmunна тканина». Який склад цих тканин, чим вони різняться між собою.

10. У гадреровій залозі Ви визначали висоту і ширину стопчастого епітелію, кількість лімфоїдних вузликів, а також звертали увагу на форму просвіту секреторних частин та наповненість їх секретом. Скажіть чи корелюють між собою ці показники?

11. Що таке печінковий профіль птиці? За якими показниками його встановлюють?

У роботі зустрічаються технічні помилки, орфографічні та граматичні неточності, невдалі вирази, на яких дозволяйте зупинитися:

- мета роботи починається словом «вивчення», це некоректно, оскільки воно вказує на засіб досягнення мети, а не на саму мету;
- в останньому завданні краще було б вказати субпопуляції лімфоцитів, а не Т-лімфоцитів, адже CD19⁺ – це В-лімфоцити;
- вказано «проаналізували динаміку формених елементів», потрібно динаміку кількості формених елементів;
- на стор 9 «лімфоцитів із C8+ маркером», потрібно CD8⁺;
- на стор. 28 «В результаті досліджень було досліджено»;
- на стор. 42 описуються секреторні клітини гардерової залози, а застосований термін «гранулоцити» замість «гландулоцити»;
- на стор. 43 не закінчене речення: ГЗ бройлерів має товсті міжчасточкові сполучнотканинні перегородки, а домашньої курки –?»;
- зустрічається вільне трактування і використання гістологічних термінів, які неузгоджені з сучасною гістологічною номенклатурою, зокрема «плазматоцити», потрібно плазматичні клітини (стор. 49); «ліпідні» клітини, потрібно адипоцити; «центральна імунна система» (стор. 33), потрібно центральні органи імунної системи, тощо;
- «гістологічно у лімфоїдному вузлі селезінки», або «виявляли лімфатичні вузли в селезінці» (стор. 39, 95, 96, 97, 99). Недоцільно застосовувати термін «вузол», потрібно лімфатичні чи лімфоїдні вузлики білої пульпи;
- на стор. 36 у слові «здатність» пропущена літера;
- на стор. 51 пропущене слово – системи. «З віком, у птиці відбувається становлення гепатобіліарної, при...»;
- в апробації результатів двічі зазначений виступ на конференції (Всеукраїнська науково-практична конференція «Еколого-регіональні проблеми сучасного тваринництва та ветеринарної медицини» (м. Житомир, 17 листопада 2022 рік, очно);
- у загальному висновку дисертаційної роботи потрібно було вказати напрям продуктивності ремонтного молодняка птиці;
- у висновках два висновки позначені одним номером 3;
- у дисертаційній роботі не варто посилатися на підручники, конспекти лекцій і навчально-методичні посібники.

5) **Довгій Юрій Юрійович** – доктор ветеринарних наук, професор, професор кафедри мікробіології, фармакології та ветеринарної епідеміології Поліського національного університету (**голова ради**).

Роботу оцінено позитивно.

А також присутні на захисті фахівці:

6) **Кот Тетяна Францівна**, доктор ветеринарних наук, професор, професор кафедри нормальної і патологічної морфології, гігієни та експертизи Поліського національного університету, директор НН тваринництва та ветеринарії Поліського національного університету.

Роботу оцінено позитивно.

7) **Сокульський Ігор Миколайович**, кандидат ветеринарних наук, доцент, завідувач кафедри нормальної і патологічної морфології, гігієни та експертизи, відповідальний за атестацію PhD Поліського національного університету.

Роботу оцінено позитивно.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» немає,

«Утрималися» немає.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Буднік Тетяні Сергіївні на підставі прилюдного захисту дисертації «Морфологія селезінки та гардерової залози курей у поствакцинальний період» ступінь доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина», за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

Голова спеціалізованої
вченої ради

Юрій ДОВГІЙ

